ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 30ής Μαρτίου 1999

σχετικά με το μέτρο κρατικής ενίσχυσης το οποίο έθεσε σε εφαρμογή η περιφέρεια της Σαρδηνίας (Ιταλία) υπέρ του γαλακτοκομικού τομέα

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(1999) 902]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2000/580/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδαφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους [1] να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο, και βάσει των παρατηρήσεων που της διαβιβάστηκαν,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Μετά από ένσταση, η Επιτροπή, με επιστολή της από 24 Ιανουαρίου 1996, κάλεσε την ιταλική κυβέρνηση να κοινοποιήσει τα μέτρα ενίσχυσης που αποτελούν αντικείμενο της απόφασης αριθ. 47/17 της 24ης Οκτωβρίου 1995 της περιφερειακής διοίκησης της περιφέρειας της Σαρδηνίας (Giunta regionale di Sardegna) (στο εξής καλούμενη «απόφαση αριθ. 47/17»).

(2) Με επιστολή της από 1ης Μαρτίου 1996, η μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κοινοποίησε τα εν λόγω μέτρα.

(3) Με επιστολή της από 16 Οκτωβρίου 1996, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης, όσον αφορά το εξεταζόμενο μέτρο.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [2]. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το εν λόγω μέτρο.

(5) Η Επιτροπή παρέλαβε τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων, τις οποίες διαβίβασε στην Ιταλία, προσφέροντάς της τη δυνατότητα να τις σχολιάσει και, στη συνέχεια, παρέλαβε τα σχετικά σχόλια με επιστολή από 17 Ιουνίου 1997.

II

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

(6) Το άρθρο 16 του περιφερειακού νόμου της περιφέρειας της Σαρδηνίας της 13ης Ιουλίου 1962 αριθ. 9 (στο εξής καλούμενου «νόμος αριθ. 9/62») προβλέπει τη χορήγηση ενίσχυσης με τη μορφή επιδότησης επιτοκίου βραχυπρόθεσμων δανείων για τη διαχείριση συνεταιρισμών και ενώσεων παραγωγών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης του αιγείου και προβείου γάλακτος προς τυρό. Το άρθρο 16 προβλέπει μέγιστο ποσοστό επιτοκίου που επιβαρύνει τους δικαιούχους, ύψους 2 %, και τη χορήγηση περιφερειακής εγγύησης για τα δάνεια έως 80 % του οφειλομένου ποσού. Ο εν λόγω νόμος δεν κοινοποιήθηκε ποτέ, σύμφωνα με το άρθρο 93 παιράγραφος 3 της συνθήκης. Για το λόγο αυτό, δεν εξετάσθηκε ποτέ κατά πόσον η εν λόγω ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

(7) Η απόφαση αριθ. 47/17 ορίζει τους κανόνες χορήγησης των προβλεπόμενων από το άρθρο 16 του νόμου αριθ. 9/62 ενισχύσεων, για την περίοδο εμπορίας 1995/96. Δεν δόθηκε καμία άλλη πληροφορία σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής που θεσπίσθηκαν για τις προηγούμενες περιόδους εμπορίας.

(8) Οι μορφές του προβλεπομένου δανείου είναι οι ακόλουθες:

α) διαχειριστικά δάνεια (αποκλειστικά και μόνο υπέρ των συνεταιρισμών), για ποσό ύψους 250 ιταλικών λιρών ανά λίτρο γάλακτος, με ανώτατο όριο το οποίο καθορίζεται βάσει της παραγωγής της προηγουμένης περιόδου εμπορίας·

β) δάνεια για τις προκαταβολές υπέρ των εταίρων (των συνεταιρισμών και των ενώσεων παραγωγών).

Το ποσό των δανείων αυτών είναι ίσο προς 1 150 ιταλικές λίρες ανά λίτρο πρόβειου γάλακτος προβατίνας και 850 ιταλικές λίρες ανά λίτρο αίγειου γάλακτος.

(9) Η διάρκεια των δανείων μπορεί να οριστεί από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα σε δεκαοκτώ έως 36 μήνες (αναλόγως, ιδίως, με το είδος του παραγομένου τυριού).

[1] ΕΕ C 87 της 18.3.1997, σ. 6.
[2] Βλέπε υποσημείωση 1.

(10) Το επιτόκιο το οποίο εφαρμόζεται στα δάνεια ανέρχεται σε 55 % του επιτοκίου αναφοράς το οποίο έχει οριστεί από τη κυβέρνηση.

(11) Οι ενισχύσεις υπέρ των συνεταιρισμών μπορούν να συσσωρευθούν με ενίσχυση υπό μορφή 10 % επιστροφής του επιτοκίου το οποίο εξακολουθεί να τους επιβαρύνει, εφόσον οι συνεταιρισμοί αυτοί ασκούν κοινή πολιτική εμπορίας (παραδείγματος χάρη, συγκεντρώνοντας όλους τους συνεταιρισμούς, στο πλαίσιο ενός συνεταιρισμού εμπορίας με συμφωνίες παρακοινωνικές) για ποσότητες προϊόντος ανώτερες από 30 000 εκατόκιλα ετησίως.

(12) Στην απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία, η Επιτροπή παρατήρησε ότι τα άρθρα 92 και 93 της συνθήκης εφαρμόζονται στο γάλα και στα γαλακτοκομικά προϊόντα, δυνάμει του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων [3], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1587/96 [4].

(13) Η Επιτροπή παρατήρησε ότι νομική βάση της ενίσχυσης ήταν το άρθρο 16 του νόμου αριθ. 9/62. Εφόσον δεν κοινοποιήθηκε ποτέ ο εν λόγω νόμος, ούτε εξετάστηκε από την Επιτροπή, με βάση τα άρθρα 92 και 93 της συνθήκης, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι υφίσταται η εν λόγω ενίσχυση, κατα την έννοια του άρθρου 93 παράγραφος 1 της συνθήκης.

(14) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έκρινε ότι τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης θα πρέπει να εξεταστούν με βάση τα κριτήρια τα οποία αναφέρονται στην κοινοποίησή της, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τα βραχυπρόθεσμα δάνεια με επιδότηση επιτοκίου που χορηγούνται στο γεωργικό τομέα («διαχειριστικά δάνεια») [5] (αποκαλούμενη στο εξής: «ανακοίνωση για τα διαχειριστικά δάνεια»). Καταρχήν, τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να εφαρμοστούν σε όλα τα μέτρα ενίσχυσης που ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 1996 (επιστολή της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη από 20 Οκτωβρίου 1995). Με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, η Επιτροπή δεν είναι καθόλου βέβαιη ότι αυτά τηρήθηκαν κατά την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου.

(15) Εξάλλου, η Επιτροπή σημείωσε ότι η ενίσχυση χορηγείται με αναφορά στην ποσότητα γάλακτος που δόθηκε για μεταποίηση και ότι, συνεπώς, οι κανόνες αυτοί χορήγησης φαίνονται να παραβιάζουν το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68 σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, που απαγορεύει τη χορήγηση ενίσχυσης, το ποσό της οποίας καθορίζεται συναρτήσει της τιμής ή της ποσότητας των προϊόντων που υπάγονται σ' αυτή την κοινή οργάνωση αγοράς.

III

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

(16) Στις 5 Απριλίου 1997, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις της ομοσπονδίας βιομηχάνων της Σαρδηνίας και του ομίλου τυροκομικών βιομηχανιών της Σαρδηνίας. Πρόκειται για σχόλια, τα οποία συμμερίζονται και υποστηρίζουν πλήρως τα επιχειρήματα στα οποία η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία. Στις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν τονίζεται ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τις ιταλικές αρχές αποτελούν λειτουργικές ενισχύσεις οι οποίες δεν έχουν κανένα βιώσιμο πλεονέκτημα για τον εν λόγω τομέα, και θα πρέπει, επομένως, να θεωρηθούν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν, οι ενισχύσεις αυτές προκαλούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο εσωτερικό του τομέα, και μάλιστα στους συνεταιρισμούς και τους ομίλους παραγωγών. Η ομοσπονδία βιομηχάνων και ο όμιλος τυροκομικών βιομηχανιών της Σαρδηνίας κάλεσαν επίσης την Επιτροπή να δηλώσει το ασυμβίβαστο της ενίσχυσης με την κοινή αγορά και να προβεί στην ανάκτηση ποσών που έχουν ενδεχομένως ήδη καταβληθεί.

IV

ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

(17) Στην επιστολή τους, της 17ης Ιουνίου 1997, οι ιταλικές αρχές δεν διετύπωσαν λεπτομερείς παρατηρήσεις σχετικά με τα σημεία τα οποία θίγει η Επιτροπή στην απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία. Οι τελευταίες αυτές περιορίζονται να τονίσουν ότι οι ισχύοντες εθνικοί κανόνες είχαν θεσπιστεί πριν από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης σχετικά με τα διαχειριστικά δάνεια, ότι καμία ενίσχυση δεν χορηγήθηκε εφόσον πρόκειται για ενισχύσεις που χορηγούνται μόνον εκ των υστέρων, ότι η πληρωμή ανεστάλη έως την οριστική απόφαση της Επιτροπής και ότι ολόκληρο το θέμα θα μπορούσε να επιλυθεί μόνον αφού η Επιτροπή υιοθετήσει μια οριστική θέση σχετικά με τα επιδοτούμενα βραχυπρόθεσμα δάνεια.

(18) Με φαξ, στις 9 Δεκεμβρίου 1998, προς τη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας, η Επιτροπή υπενθύμισε στις ιταλικές αρχές ότι η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία αφορούσε όλες τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 16 του νόμου αριθ. 9/62 και όχι μόνο την ενίσχυση που προβλεπόταν για την περίοδο εμπορίας 1995/96, δυνάμει της απόφασης αριθ. 47/17. Οι ιταλικές αρχές καλούνται, επομένως, να αποσαφηνίσουν την προηγούμενη απάντησή τους λαμβάνοντας υπόψη την παρατήρηση αυτή. Ωστόσο, δεν ελήφθη καμία απάντηση στο φαξ αυτό.

V

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

(19) Δυνάμει του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή μέσω κρατικών πηγών, υπό οποιαδήποτε μορφή, οι οποίες, εννοώντας ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές, στρεβλώνουν ή απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά στο μέτρο στο οποίο έχουν επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Τα άρθρα 92 και 93 της συνθήκης εφαρμόζονται στο γάλα και στα γαλακτοκομικά προϊόντα, δυνάμει του προαναφερθέντος άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68.

(20) Το εν λόγω μέτρο προβλέπει τη χορήγηση ενισχύσεων σε συνεταιρισμούς ή ομίλους παραγωγών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης του αιγείου ή προβείου γάλακτος υπό μορφή επιδοτούμενων δανείων. Το εθνικό επιτόκιο αναφοράς, το οποίο χρησιμοποιείται για, τον υπολογισμό της μείωσης του επιτοκίου, είναι ίσο

[3] ΕΕ L 148 της 28.6.1968, σ. 13.
[4] ΕΕ L 206 της 16.8.1996, σ. 21.
[5] ΕΕ C 44 της 16.2.1996, σ. 2.

προς τον μέσο αριθμητικό όρο ανάμεσα στο επιτόκιο Rendibot (το οποίο υπολογίζεται από την Τράπεζα της Ιταλίας) και το επιτόκιο Ribor, επαυξημένο κατά τις δαπάνες της τραπεζικής προμήθειας. Τον Νοέμβριο του 1998, το εθνικό επιτόκιο αναφοράς ήταν ίσο προς 6,25 %, ενώ τα επιτόκια αναφοράς τα οποία χρησιμοποιούνταν από την Επιτροπή κατά την ίδια περίοδο ήταν ίσα προς 6,18 % για πενταετή δάνεια και 5,9 % για δάνεια ετήσιας διάρκειας. Μείωση κατά 45 % του εθνικού επιτοκίου αναφοράς του 6,25 % οδηγεί σαφώς σε επιτόκιο επιδοτούμενων δανείων κατώτερο από τα επιτόκια που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για να κρίνει εάν ένα επιδοτούμενο δάνειο περιέχει ένα στοιχείο ενίσχυσης, όπως αναφέρεται στη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και ενημέρωσής των ([6]). Είναι σαφές ότι ένα παρόμοιο μέτρο ευνοεί τις δικαιούχες επιχειρήσεις έναντι άλλων επιχειρήσεων οι οποίες πρέπει να χρηματοδοτηθούν μέσω ιδίων πόρων ή να πληρώσουν για τις χρηματοδοτήσεις αυτές το επιτόκιο που εφαρμόζεται σύμφωνα με τις κανονικές συνθήκες της αγοράς. Στο μέτρο στο οποίο οι παραγωγοί δεν έχουν πρόσβαση στα επιδοτούμενα δάνεια είναι υποχρεωμένοι να μεταφέρουν στους πελάτες τους τις επιτελέον δαπάνες τις οποίες υπέστησαν για τη σύναψη αυτών των δανείων, έτσι το εν λόγω μέτρο προσδίδει ένα εμπορικό πλεονέκτημα στους δικαιούχους των επιδοτούμενων δανείων εφόσον δημιουργεί κατ' αυτόν τον τρόπο στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Επιπλέον, το μέτρο έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θέλει να τονίσει ότι το μεγαλύτερο μέρος του αιγείου και προβείου γάλακτος το οποίο παράγεται στη Σαρδηνία χρησιμοποιείται για την παραγωγή του Pecorino Romano, Pecorino Sardo και άλλων τυριών. Οι κανόνες καταβολής της ενίσχυσης εξαρτώνται άλλωστε από το είδος του παραγόμενου τυριού. Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές τυριών είναι το δίχως άλλο σημαντικές: με βάση τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις αποστολές των προϊόντων αυτών, οι συναλλαγές έφθασαν το 1996 σε 1 903 300 τόνους. Τον ίδιο χρόνο η Ιταλία εξήγε τυριά αξίας 1 305 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Επιπλέον, ακόμη και αν δεν είναι δυνατόν να αναφερθούν ακριβή στοιχεία, η Επιτροπή γνωρίζει καλά το γεγονός ότι υπάρχει ένας σημαντικός όγκος ενδοκοινοτικών συναλλαγών τυριού Pecorino Romano και Pecorino Sardo, τα οποία έχουν λάβει προστατευόμενη ονομασία προέλευσης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, σχετικά με την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων ([7]), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1068/97 της Επιτροπής ([8]). Πράγματι, στο πλαίσιο μιας άλλης υπόθεσης κρατικής ενίσχυσης, οι αρχές της περιφέρειας της Σαρδηνίας ανέφεραν ότι το Pecorino romano είναι ένα από τα λίγα προϊόντα τα οποία εξάγει η περιφέρεια.

(21) Η Επιτροπή καταλήγει έτσι στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω μέτρο απαγορεύεται από το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

([6]) ΕΕ C 273 της 9.9.1997, σ. 3.
([7]) ΕΕ L 208 της 24.7.1992, σ. 1.
([8]) ΕΕ L 156 της 13.6.1997, σ. 10.

(22) Στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 προβλέπονται παρεκκλίσεις από την απαγόρευση που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

(23) Προφανώς, οι παρεκκλίσεις για τις οποίες γίνεται λόγος στο άρθρο 92 παράγραφος 2 της συνθήκης δεν εφαρμόζονται δεδομένου του χαρακτήρα και της σκοπιμότητας του εν λόγω μέτρου ενίσχυσης. Πράγματι, η Ιταλία δεν επικαλέστηκε το άρθρο 92 παράγραφος 2.

(24) Στην παράγραφο 3 του άρθρου 92 διευκρινίζονται οι όροι σύμφωνα με τους οποίους μπορούν να θεωρηθούν οι κρατικές ενισχύσεις συμβατές με την κοινή αγορά. Η συμβατότητα πρέπει να αξιολογείται από κοινοτική άποψη και όχι από την άποψη ενός μόνο κράτους μέλους. Για το συμφέρον της λειτουργίας της κοινής αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 3 στοιχείο ζ) της συνθήκης, οι παρεκκλίσεις από την απαγόρευση, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 1, ερμηνεύονται περιοριστικά.

(25) Σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β), πρέπει να θεωρείται ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν προορίζεται για την προώθηση της υλοποίησης ενός σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού συμφέροντος ούτε επίσης ότι επανορθώνει μια σοβαρή διαταραχή της ιταλικής οικονομίας.

(26) Άλλωστε, η ενίσχυση δεν θεωρείται ότι επιδιώκει (ούτε είναι ο χαρακτήρας της τέτοιος) τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο δ).

(27) Σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ), πρέπει καταρχήν να σημειωθεί ότι η χορήγηση ενίσχυσης δεν συνδέεται με επενδύσεις. Η ενίσχυση πράγματι παραχωρείται υπό μορφή επιδότησης επιτοκίου βραχυπρόθεσμων δανείων που μπορούν να χορηγηθούν στους συνεταιρισμούς και τους ομίλους παραγωγών οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα μεταποίησης του αιγείου και προβείου γάλακτος. Έτσι, το μέτρο ενίσχυσης πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση λειτουργίας.

(28) Σύμφωνα με μια πάγια πολιτική της Επιτροπής, απαγορεύεται η καταβολή ενισχύσεων λειτουργίας στον γεωργικό τομέα. Πρόκειται για ενισχύσεις οι οποίες περιορίζονται να ελαφρύνουν τις συνήθεις δαπάνες λειτουργίας τις οποίες υφίστανται οι οικονομικοί παράγοντες, προσδίδοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα περιορισμένο οικονομικό πλεονέκτημα για μια μικρή περίοδο, που παύει αμέσως μόλις παύσουν οι πληρωμές υπέρ του δικαιούχου· οι ενισχύσεις αυτές δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την πρόκληση στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Παρόμοιες ενισχύσεις δεν μπορούν επομένως να θεωρηθούν ότι προορίζονται να διευκολύνουν την οικονομική ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι αφύσικα χαμηλό σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α), ούτε να διευκολύνουν την ανάπτυξη άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων ή άλλων οικονομικών περιοχών κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Άλλωστε, η πληρωμή αυτών των ενισχύσεων είναι τέτοια, ώστε να επηρεάζει τη λειτουργία των βασικών μηχανισμών της κοινής οργάνωσης αγοράς, στο πλαίσω της κοινής γεωργικής πολιτικής, και να δημιουργεί μειονεκτήματα για τους παραγωγούς οι οποίοι αποκλείονται από το ευεργέτημα αυτών των ενισχύσεων

αντίθετα από την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης που απορρέει από τη συνθήκη. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και ιδίως την απόφαση της 26ης Ιουνίου 1979, «όταν, δυνάμει του άρθρου 40 της συνθήκης η Κοινότητα θεσπίζει νομοθεσία η οποία συστείνει μια κοινή οργάνωση αγοράς, σε έναν συγκεκριμένο τομέα, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να απόσχουν από οποιαδήποτε ενέργεια που παρεκκλίνει ή προδικάζει την αποτελεσματικότητά του» ([9]).

(29) Ωστόσο, έχοντας επίγνωση των διαρθρωτικών δυσκολιών που εμποδίζουν το γεωργικό τομέα, σε ορισμένα κράτη μέλη, να έχει πρόσβαση στην κεφαλαιαγορά, ή των δυσχερειών που συνδέονται με την αύξηση του κόστους των κεφαλαίων στον γεωργικό τομέα, η Επιτροπή έχει υιοθετήσει στάση που να της επιτρέπει τη χορήγηση επιδοτούμενων δανείων υπέρ των γεωργικών παραγωγών, με προορισμό να καλύψουν τις δαπάνες λειτουργίας, υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Η στάση αυτή συγκεκριμενοποιήθηκε στην ανακοίνωση σχετικά με τα διαχειριστικά δάνεια ([10]). Η ανακοίνωση αυτή η οποία αρχικά διαβιβάστηκε στα κράτη μέλη με την επιστολή της 20ής Οκτωβρίου 1995, προέβλεπε ότι οι νέοι κανόνες θα εφαρμόζονταν από την 1η Ιανουαρίου 1996. Με την απόφαση της 27ης Ιουνίου 1997, η Επιτροπή παρέτεινε έως τις 31 Δεκεμβρίου 1996, την προθεσμία εντός της οποίας τα κράτη μέλη έπρεπε να τροποποιήσουν τις ισχύουσες ενισχύσεις προκειμένου να συμμορφωθούν με τους νέους κανόνες. Στη συνέχεια, με επιστολή της στις 4 Ιουλίου 1997, η Επιτροπή ενημέρωσε τα κράτη μέλη ότι είχε αποφασίσει να αναστείλει την εφαρμογή της ανακοίνωσης. Με επιστολή της στις 19 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή ενημέρωνε τα κράτη μέλη ότι η ανακοίνωση σχετικά με τα διαχειριστικά δάνεια, έπρεπε να εφαρμοστεί από τις 30 Ιουνίου 1998.

(30) Με βάση αυτή την ανακοίνωση, τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης οφείλουν, μεταξύ άλλων, να πληρούν τους ακόλουθους όρους:

i) οι ενισχύσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να διευκολύνουν επιλεκτικά τομείς ή μεμονωμένους παράγοντες του γεωργικού τομέα, για λόγους μη απόλυτα σχετικούς με τον χαρακτήρα του στο σύνολό του και με τη φύση των συναφών δραστηριοτήτων (ιδίως, τον εποχιακό χαρακτήρα της παραγωγής και τη διάρθρωση των επιχειρήσεων)· η Επιτροπή δεν επιτρέπει ενισχύσεις οι οποίες, στο εσωτερικό της εν λόγω διοικητικής περιφέρειας, δεν χορηγούνται σε όλους τους παράγοντες του γεωργικού τομέα, δίχως διακρίσεις και ανεξάρτητα από την μορφή της γεωργικής δραστηριότητας (ή των γεωργικών δραστηριοτήτων) για την οποία ο συναλλασσόμενος έχει ανάγκη βραχυπρόθεσμων δανείων·

ii) η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά ανάμεσα στο ποσοστό επιτοκίου που χορηγείται σε ένα συνήθη παράγοντα που αναπτύσσει γεωργική δραστηριότητα και το ποσοστό επιτοκίου που καταβάλλεται στους υπόλοιπους οικονομικούς χώρους του εν λόγω κράτους μέλους για βραχυπρόθεσμα δάνεια, ανάλογου ύψους ανά παράγοντα, τα οποία δεν συνδέονται με επενδύσεις·

iii) το μέγεθος των επιδοτούμενων δανείων δεν μπορεί να υπερβεί τις ανάγκες ρευστότητας που προκύπτουν από το γεγονός ότι οι δαπάνες παραγωγής πρέπει να καλυφθούν πριν από την είσπραξη εσόδων προερχόμενων από τις πωλήσεις της παραγωγής· σε καμία περίπτωση, η ενίσχυση δεν επιτρέπεται να συνδέεται με ειδικές συναλλακτικές πράξεις εμπορίας ή παραγωγής·

iv) η διάρκεια των επιδοτούμενων δανείων πρέπει να είναι ετήσια κατ'ανώτατο όριο.

Στην επιστολή της από 19 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή τόνισε την ανάγκη αυστηρής και κατά γράμμα τήρησης όσων αναφέρονται στο σημείο ii), δηλαδή ότι η ενίσχυση θα πρέπει σαφώς να περιορίζεται στη διαφορά μεταξύ του επιτοκίου που εφαρμόζεται για τα βραχυπρόθεσμα επιδοτούμενα δάνεια στο γεωργικό τομέα και του αντίστοιχου για τα βραχυπρόθεσμα επιδοτούμενα δάνεια, στους άλλους οικονομικούς τομείς.

(31) Πριν από την έγκριση της ανακοίνωσης για τα διαχειριστικά δάνεια, η Επιτροπή, με βάση την ισχύουσα στο θέμα αυτό πρακτική, θεωρούσε το εν λόγω μέτρο συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά εφόσον ανταποκρινόταν σε δύο αρνητικά κριτήρια, (τα επιδοτούμενα δάνεια δεν πρέπει να υπερβαίνουν ετήσια διάρκεια και δεν πρέπει να είναι σχετικά με ένα μόνο προϊόν ή μία μόνο συναλλαγή).

(32) Είναι επομένως αναγκαίο να εξετασθούν τα μέτρα ενίσχυσης με βάση τα κριτήρια σχετικά με τα βραχυπρόθεσμα επιδοτούμενα δάνεια στο γεωργικό τομέα. Στις γραπτές τους παρατηρήσεις ακόμη και οι ιταλικές αρχές αναγνώρισαν ότι η ανακοίνωση σχετικά με τα διαχειριστικά δάνεια είναι η ιδανική βάση για την αξιολόγηση της ενίσχυσης. Για το σκοπό αυτό φαίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν για την περίοδο εμπορίας 1995/96 και άλλων ενισχύσεων που δύνανται να χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 16 του νόμου αριθ. 9/62.

(33) Οι κανόνες χορήγησης των ενισχύσεων για την περίοδο εμπορίας 1995/96 ορίστηκαν στην απόφαση αριθ. 47/17 (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 8, 9 και 10 της παρούσας απόφασης).

(34) Σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες χορήγησης, καθίσταται σαφές ότι δεν τηρούνται οι όροι που αναφέρονται στην αιτιλογική σκέψη 30 σημεία i) και iv). Ιδίως, η ενίσχυση χορηγείται σε επιλεκτική βάση, για έναν μόνον ιδιαίτερο τύπο προϊόντος (προϊόντα τα οποία αποκτώνται από τη μεταποίηση αιγείου και προβείου γάλακτος) και αποκλειστικά και μόνο για ορισμένους τύπους παραγωγών, δηλαδή συνεταιρισμούς και ομίλους παραγωγών. Επομένως, αποκλείονται από το ευεργέτημα της ενίσχυσης όχι μόνον οι παραγωγοί άλλων τύπων προϊόντων αλλά ακόμη και ορισμένες κατηγορίες παραγωγών του ίδιου προϊόντος. Οι τελευταίοι αυτοί δεν στηρίζονται οικονομικά από το κράτος για, να αντισταθμίσουν τα εποχιακά και άλλα μειονεκτήματα. Άλλωστε, η διάρκεια του δανείου είναι πάνω από ένα χρόνο. Το μέτρο ενίσχυσης πρέπει επομένως να θεωρηθεί ασυμβίβαστο με την ανακοίνωση σχετικά με τα διαχειριστικά δάνεια. Στο μέτρο στο οποίο η διάρκεια των δανείων είναι ανώτερη του ενός έτους, η ενίσχυση θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να θεωρηθεί ασυμβίβαστη με τις κατευθυντήριες γραμμές που εφαρμόζονταν προηγουμένως στον τομέα αυτό από την Επιτροπή.

(35) Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες πληρωμής της ενίσχυσης που φαίνεται ότι χορηγείται με βάση την ποσότητα του γάλακτος που δίδεται για μεταποίηση, καθώς και απουσία παρατηρήσεων εκ μέρους των ιταλικών αρχών στο σημείο αυτό, η Επιτροπή επιβεβαιώνει τη γνώμη της, σύμφωνα με την οποία η ενίσχυση παραβιάζει το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 804/68.

([9]) Υπόθεση 177/78, Pigs and Bacon Commission/Mc Carren, Συλλογή 1979, σ. 2161, σημείο 14 της αιτιολογικής σκέψης.
([10]) Βλέπε υποσημείωση 5.

(36) Όσον αφορά τις ενισχύσεις που μπορούν να χορηγηθούν δυνάμει του άρθρου 6 του νόμου αριθ. 9/62 για περιόδους πριν από την περίοδο εμπορίας 1995/96, σημειώνεται ότι οι ιταλικές αρχές δεν αντέδρασαν στην απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης, ούτε απάντησαν στην επιστολή που τους απέστειλε η Επιτροπή. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν διαθέτει τις αναγκαίες πληροφορίες για να λάβει τελική απόφαση.

(37) Συνεπώς, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990 ([11]), η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ιταλία να παράσχει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν ενδεχομένως δυνάμει του άρθρου 16 του νόμου αριθ. 9/62 για την περίοδο που προηγείται της περιόδου εμπορίας 1995/96. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρασχεθούν συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε αντίγραφα όλων των αποφάσεων της περιφερειακής διοίκησης που ορίζουν τους κανόνες καταβολής αυτών των ενισχύσεων, καθώς και σε ακριβή στοιχεία σχετικά με δάνεια, που εγκρίθηκαν για κάθε οικονομικό έτος.

VI

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

(38) Δεδομένου ότι ο νόμος αριθ. 9/62 και η απόφαση αριθ. 47/17 εκδόθηκαν και απέκτησαν ισχύ δίχως να κοινοποιηθούν προηγουμένως στην Επιτροπή, θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι η Ιταλία εξετέλεσε παράνομα την ενίσχυση για την οποία γίνεται λόγος στην παρούσα, κατά παραβίαση του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

(39) Άλλωστε, θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι οι ενισχύσεις υπέρ των συνεταιρισμών και των ομίλων παραγωγών που δραστηριοποιούνται στον τομέα του προβείου και του αιγείου γάλακτος, που χορηγήθηκαν από την περιφέρεια της Σαρδηνίας για την περίοδο εμπορίας 1995/96, δυνάμει του άρθρου 16 του νόμου αριθ. 9/62, όπως εφαρμόστηκε με την απόφαση αριθ. 47/17, απαγορεύονται από το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης και δεν μπορούν να τύχουν καμίας από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 2 ή 3 του άρθρου αυτού παρεκκλίσεις. Η εν λόγω ενίσχυση πρέπει για το λόγο αυτό να θεωρηθεί ως ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

(40) Ωστόσο, δεδομένου ότι στην απάντηση που έστελαν στην επιστολή της Επιτροπής που κοινοποιούσε την κίνηση της διαδικασίας οι ιταλικές αρχές διαβεβαίωσαν ότι η ενίσχυση για την περίοδο εμπορίας 1995/96 δεν κατεβλήθη ποτέ, ότι θα πρέπει να χορηγηθεί εκ των υστέρων και ότι η χορήγηση ανεστάλη από τη στιγμή της κίνησης της διαδικασίας, δεν είναι απαραίτητο να προβούμε στην ανάκτηση των καταβληθέντων ποσών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι κρατικές ενισχύσεις υπέρ των συνεταιρισμών και των ομίλων παραγωγών που δραστηριοποιούνται στον γαλακτοκομικό τομέα, τις οποίες χορήγησε η περιφέρεια, της Σαρδηνίας (Ιταλία) για την περίοδο εμπορίας 1995/96, δυνάμει του άρθρου 16 του περιφερειακού νόμου της 13ης Ιουλίου 1962, αριθ. 9 (στο εξής καλούμενος «νόμος αριθ. 9/62»), έτσι όπως τέθηκε σε εφαρμογή με την απόφαση αριθ. 47/17 της 24ης Οκτωβρίου 1997 της περιφερειακής διοίκησης, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η Ιταλία καταργεί την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1.

Άρθρο 3

Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία διαβιβάζει στην Επιτροπή όλες τις αναλυτικές πληροφορίες, σχετικά με άλλες ενδεχόμενες ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί δυνάμει του άρθρου 16 του νόμου αριθ. 9/62 για περιόδους πριν από την περίοδο εμπορίας 1995/96.

Άρθρο 4

Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί με όσα αυτή προβλέπει.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 30 Μαρτίου 1999.

Για την Επιτροπή

Franz FISCHLER

Μέλος της Επιτροπής

([11]) Υπόθεση C-301/87, Γαλλία/Επιτροπή, σ. 1-307.